

Kom ihåg lista 2024 (uppdaterad 4.4.2024)

- 15.3 – Villkorlighetens växttäckning (minimi-växttäckning 33 %) ska bevaras minst t.o.m. detta datum
- 1.4 – Första datum stallgödselspridning är tillåten (väderreservasjon) samt tillfällig lagring på åkern (max 4 veckor före spridning)
- 15.4 – Miljösystemstödet växttäckning (som betalas) ska bevaras minst t.o.m. detta datum
- 1.5 – Miljösystemstödet växttäckning med permanent vall (som betalas) ska bevaras minst t.o.m. detta datum
- 18.6 – Sista datum för inlämnande av stödansökan utan förseningsdagar
- 18.6 – Åkrarna ska vara i stödsökandens besittning detta datum (kontrollera arrendekontrakten!) samt i odlingsbart skick om det är fråga om en nyodling
- 30.6 – Sista såningsdatum, om sådden skjuts fram ska orsakerna vara dokumenterade i skiftesvisa (exceptionell väderlek), undantag för sallatsväxter, kinakål, blomkål, broccoli, spenat, dill, kålrabbi och rova
- 1.8 – Grönträda och grüngödslingsvall, 2:a året får brytas om sådd av höstgröda planeras
- 1.8 – Slätter av mångfaldsväxter tillåtet från detta datum
- 1.9 – Grüngödslingsvallar, naturvårdsvallar, grönträda och stubbträda får plöjas/bearbetas eller avslutas kemiskt
- 1.9 – **Stallgödselspridning efter detta datum max 35 kg/ha lösligt kväve, utom vid anläggning av höstgrödor (max 30 kg/ha)**
- 14.9 – Sista datum stallgödsel får spridas på vallar (som ska bevaras över vintern) **utan nedmyllning**
- 15.9 – **Senast denna dag måste alla skiften, som inte bearbetats, såtts eller slagits tidigare samma sommar, slås (finns några undantag), detta gäller t.ex fodervallar, svarträdor (som inte bearbetats), grönträdor, stubbträddor och naturbeten**
- 15.9 - Skydds zoner och torvåkrar med vall ska skördas senast detta datum
- 15.9 – Stallgödselspridning på vallar som ska bevaras över vintern **tillåten endast genom nedmyllning** från detta datum
- 15.9 – Fånggrödan får **avslutas kemiskt**
- 1.10 – Fånggröda och mångfaldsväxter får avslutas / bearbetas (mångfaldsväxter kan inte avslutas kemiskt)
- 2.10 Sista dagen att göra ändringar i årets stödansökan.**
- 31.10 – Villkorlighetens växttäckning (minimi-växttäckning 33 %) och miljösystemstödet växttäckning (som betalas) ska bevaras från detta datum
- 31.10 – Sista datum för stallgödselspridning utan anmälan till miljömyndigheten vid kommun
- 30.11 – Sista datum stallgödselspridning är tillåten (om förhållandena tillåter spridning)

Andra viktiga uppgifter:

- Saneringsgröda ska vara **minst 2 månader** på skiftet (från såning till bearbetning)
- Fånggrödan får brytas för höstsådda grödor, om fånggrödorna växt minst 6 veckor
- **Max 10 %** naturvårdsvallar betalas
- **Max 25 %** mångfaldsåkrar + naturvårdsvallar + grüngödslingsvall betalas
- **Eller max 25 %** endast mångfaldsåkrar (vilt, landskap eller äng) eller grüngödslingsvall
- **Max 25 %** träddor + naturvårdsvallar om man vill ha full utbetalning av kompensationsersättning (LFA)
- **Inga stallgödselundantag** på skiften med **höga eller betänkligt höga fosfornivåer** och inte närmare än 25 m från vattendrag
- **Stallgödselundantag** får **inte** användas om man sprider **annan fosfor** än från stallgödsel (inget stallgödselundantag för **gödsel från Jeppo biogas**)

- Inga gödselmedel som **innehåller fosfor** får spridas på skiften med **betänkligt höga fosfornivåer** (undantag potatis, sockerbeta, vissa trädgårdsväxter eller **högst 5 kg P/ha om gödseln kommer från avskiljning av fosfor i stallgödsel eller rötrester**)
- Gödsling är förbjudet närmare än 5 m från vattendrag, vid spridning av gödsel på området som är 5-10 m från vattenlinjen (vågrätt) ska gödselmedlet **nedmyllas** (vid ytspridning → nedmyllning/plöjning inom 24 h)
- Jordgubbar, åkerbär och allåkerbär = **15000 plantor/ha** (utan plast första året 11000 plantor/ha)
- Hallon = **2800 plantor/ha**
- Buskblåbär = **2250 plantor/ha**
- Vinbär och krusbär = **1200 plantor/ha**
- Bärhäggmispel, saskatoon, bäraronia och havtorn = **800 plantor/ha**
- Frukträd = **400 plantor/ha**

CHECKLISTA INFÖR ODLINGSSÄSONGEN (uppdaterad 4.4.2024)

Inför odlings säsongen och under säsongen är det bra att komma ihåg följande saker. Listan ska fungera som ett hjälpmedel inför kommande odlings säsonger samt vara till hjälp inför kommande granskningar.

- Arrendeavtal
- Markkartering för dem som **söker miljöersättning**:
 - varje basskifte över 0.5 ha som är stödberättigade ska ha en egen markkartering (gäller alla grödor som får gödslas, oberoende om man gödslar eller ej.) I villkorligheten krävs även markkartering för icke stödberättigade skiften om de ska gödslas.
 - För varje påbörjad 5 ha krävs ytterligare ett prov.
 - Om skiftet är exakt 0,50 ha eller mindre kan man låna markkartering från ett grannskifte (får vara en väg eller dike emellan), använda standardvärde: N = organogen jord, P = fosforklass hög (6) eller så tar man en markkartering.
 - Regeln för små skiften gäller även för villkorligheten.
 - Markkarteringen är giltig i 5 år från datum när provet har anlänt till analys, resultatet av analysen bör vara till hands när gödslingen görs.
 - **Nya skiften som börjar odlas eller kommer i besittning/ny odlare inom miljöersättningen/basskiften vars areal har ökat så fler prov behövs enligt reglerna:**
 - **Inga undantag gällande markkartering under växtperioden såsom det varit förr. Alla skiften måste ha giltiga markkarteringar vid gödsling eller inom miljöersättningen om de FÅR gödslas enligt tabellerna**
- Markkartering för den som **inte har miljöersättning** (endast villkorlighetens regler):
 - Varje basskifte över 0,5 ha ska ha **en** (om jordarten varierar, behövs flera prov) egen markkartering (gäller alla skiften som man tänker gödsla).
 - Markkarteringen får inte vara äldre än 10 år.
 - Om skiftet är exakt 0,50 ha eller mindre kan man låna markkartering från ett grannskifte (får vara en väg eller dike emellan), använda standardvärde: N = organogen jord, P = fosforklass hög (6) eller så tar man en markkartering.
 - Om man tar en ny markkartering, måste resultatet av analysen vara till hands när man gödslar.
- Växtskydds sprutan är testad (testet i kraft 3 år)
- Sprutförarexamen (i kraft 5 år)
- Gödselanalys (på gården **produceras** (minskat med max 4 mån bete) eller **tas emot** över 25 m³ per år). Analysen är i kraft 5 år, bör finnas till hands vid gödsling.
- Skyddsremsor längs med vattendrag i medeltal minst 3 m breda och insådda med vallväxtlighet (bredden på remsan kan variera från **minst 3 m till högst 4 m**).

Skiftesvis bokföring (årligen)

- Jordbruksskiftets signum och areal
- Bearbetningsdatum och bearbetningsmetod
- Sånings- eller planteringdatum
- Växtslag och mängden utsäde eller plantor
- Gödslingsdatum, gödelslag och mängderna av handelsgödsel och organiska gödselmedel
- Gärna mängderna tillsatt fosfor och kväve, vid behov en anteckning när fosforutjämningsperioden inletts och utjämnings-året (året då utjämnningen avslutas, utjämningsperioden max 5 år)
- Växtskyddsmedlets **fullständiga namn**, dosering, tidpunkt, användningsändamål, observerade sjukdomar och skadedjur, **orsak till användningen** av växtskyddsmedel och resultat av **bekämpningen**
- Datum för betesgång, skörd eller slätter skördemängder inklusive nödvändiga motiveringar för högre målskördar (högre målskörd uppnått under något av de 5 föregående åren)
- Det som krävs i villkoren för den valda skiftesspecifika åtgärden eller miljöavtalet, t.ex anteckningar om fånggröda, skyddszon, reglerbar dränering eller underbevattning

Att tänka på inför granskningen

- Ovannämnda punkter är i skick
- Grönträdor, naturvårdsvallar och andra vallar ser alltid bättre ut slåttade eller skördade (ska ändå slås/skördas senast 15.9 för satellituppföljningen)
- Skyddszonerna/vallodling på torvjordar är skördad/kommer att skördas (senast 15.9)

Villkorlighetskraven

Villkorligheten är ett krav för att man ska få EU:s helfinansierade direkta stöd och delfinansierade jordbrukarsättningar för landsbygdsutveckling till fullt belopp.

En del av villkorlighetskraven gäller även de nordliga hektarstöden

Alla villkorlighetskrav uppräknade:

- **Permanent gräsmark**
 - Gäller även ekogårdar
 - Ett skifte omvandlas till permanent gräsmark det sjätte året, då man under sex på varandra följande år har anmält växter som räknas som vall i dessa beräkningar
 - Om andelen permanent gräsmark minskar med över 5 % av referensandelen som fastställts i Finland, införs återställande av permanent gräsmark, referensåret är 2018 och granskas på riksnivå
- **Skydd av torvmarker + nyodlingar**
 - Mark som nyodlas efter 31.12.2022 → måste hela tiden vara täckt av vallväxtlighet
 - Arealerna får inte plöjas
 - Vallväxtligheten kan förnyas enbart genom direktsådd eller lätt bearbetning så att det nya beståndet sås omedelbart efter att det tidigare beståndet har bearbetats
 - Kravet på permanent vallväxtlighet gäller inte nya arealer enligt ägoregleringar, skiften som var odlingsdugliga senast 31.12.2022 eller förändringar som förbättrar basskiftets form och angränsar till ett befintligt basskifte då förändringen är mindre än 0,5 ha och högst 5 % av basskiftets areal

- **Förbud att bränna stubb**

- Stubb av spannmål, bovete, quinoa, oljeväxter, spånadsväxter, baljväxter och frökryddor får inte brännas
- Förbudet mot bränning av stubb **gäller inte vall**

- **Kontroll av diffusa föroreningskällor för fosfat**

- Fosforgödsling → se tidigare i sammandraget
- **Anmälningar och tillstånd som gäller uttag av vatten**
 - En skriftlig **anmälan** om uttag av ytvatten eller grundvatten ska göras till tillsynsmyndigheten senast 30 dygn innan uttaget av vatten inleds, om den vattenmängd som tas regelbundet överstiger 100 kubikmeter per dygn och om tillstånd inte krävs för uttaget.
 - Tillståndsmyndighetens **tillstånd** ska finnas bland annat om
 - man tar över 250 m³ grundvatten per dygn annat än tillfälligt
 - man omvandlar ett markområde permanent till ett vattenområde genom att höja vattenståndet i vattendraget
 - man gör ändringar som ändrar farleden så att det blir svårare att använda den eller man gör farleden smalare eller stänger den. Med farled avses en sådan led i ett vattendrag där det kan finnas sjötrafik.
 - det inte finns tillräckligt med vatten för de ägare eller delägare i vattenområdet som tar vatten
- **Förbud mot förorening av mark och grundvatten**
 - På marken får man inte släppa ut eller lämna ett ämne som innehåller fosfor, som försämrar markens kvalitet, orsakar fara eller skada för hälsan eller miljön eller orsakar annan skada.
 - De åtgärder som vidtas på din gård får inte orsaka direkta eller indirekta utsläpp av fosfor som orsakar övergödning i grundvattnet. Kravet ska beaktas i all jordbruksverksamhet på gården och på hela jordbruksmarken, inte enbart i grundvattenområden.
- **Anmälningar och tillstånd som rör djurstallar**
 - För verksamhet som medför risk för förorening av miljön krävs miljötillstånd eller anmälningsbeslut
 - Beroende på verksamheten och dess omfattning → Anmälningsbeslut beviljat av kommunens miljöskyddsmyndigheter ELLER miljötillstånd beviljat av tillståndsmyndigheten

- **Nitratförordningen**

- Hantering av stallgödsel och gödselindustri → beskrivet tidigare
- Lagring av stallgödsel och krav på lagringsutrymmen → beskrivet tidigare
- Lagring av torrgödsel i undantagssituationer
- Begränsningar för spridning av stallgödsel → beskrivet tidigare
- Maximala mängder kvävegödsling → beskrivet tidigare
- Stallgödselanalys → beskrivet tidigare
- Bokföring

- **Skyddsremsor**

- Vid vattendrag måste finnas minst 3 m breda obearbetade remsor täckt med vallväxtlighet finnas (ingen gödsel, inget kemiskt växtskydd utan tillstånd)
- Ska vara minst 3 meter breda

- Växtligheten ska bestå av sådda vallväxter
 - Får ej bearbetas, gödslas eller behandlas med växtskyddsmedel (om lov från NTM-centralen → punktbekämpning med växtskyddsmedel)
 - Vid problem med besvärliga ogräs får remsorna förnyas (bearbetning först på våren), då ska detta antecknas i skifteskorten!
 - Om växtligheten skadas eller förstörs, ska växtligheten förnyas så snabbt som möjligt
 - Skyddsremsan kan förnyas genom sådd i skyddssäd
 - Åtgärder som gjorts ska införas i skiftesvisa anteckningarna för skiftet i fråga
- **Skyddsremsor på lutande marker**
 - Ett sådant skifte av jordbruksmark eller en del av det som är beläget vid ett vattendrag ska ha en skyddsremsa om lutningen mot vattendraget är minst 15 procent
 - I övrigt samma regler som i föregående villkor
- **Minimikrav på växttäck**
 - Minst 33 % av den sammanlagda arealen åkrar och permanenta grödor ska vara växttäckt eller lättbearbetat under perioden 31.10-15.3
 - skiften med permanent gräsmark är utanför beräkningen
 - Som växttäck inom villkorligheten godkänns:
 - obärgade växtbestånd och stubb av spannmål, bovete, quinoa, oljeväxter, spånadsväxter, baljväxter och frökryddor samt av blandade växtbestånd av dessa samt även om de behandlats med glyfosat
 - höstsådda spannmål, höstsådda oljeväxter och andra höstsådda grödor
 - vallväxter och rörflen (inte permanent gräsmark)
 - naturvårdsvallar och gröngödslingsvallar
 - kummin
 - jordgubbar
 - fleråriga energi- och trädgårdsväxter med växtbestånd mellan raderna
 - fånggrödor och mellangrödor
 - markförbättrande grödor och saneringsgrödor
 - mångfaldsväxter
 - grönträda
 - skyddszoner och vallar på torvåkrar
 - vallar godkänns även om de är behandlade med glyfosat
 - arealer med vallväxter, spannmål, bovete, quinoa, oljeväxter, spånadsväxter, baljväxter och frökryddor samt av blandade växtbestånd av dessa **som har bearbetats lätt**, om bearbetningen utförs som enkel körning med kultivator, tallriksharv, s-pinnharv, spadrullharv eller rulluftningsaggregat
 - arealer där "blasten" lämnats kvar på ytan efter bärgning av följande: kålväxter, sallat och cikoriasallat, gurkväxter, ärtväxter, sockermajs, sockerbeta, rotfrukter, pepparrot, jordärtskocka (potatis- och morotsblast godkänns inte!)
- **Krav på växtföljd**
 - **Årlig växtföljd, gäller år 2024 för alla gårdar, förutom följande:** de som har högst 10 ha åker, eller om gården har mer än 75% med vall/träda/baljväxter eller permanenta vallar samt ekogårdar (samt ekoarealen för de som har ekologisk odling av frilandsgrönsaker på en del av åkrarna)

- På minst 33 procent av den åkerareal som är i stödsökandens besittning och som har anmälts i stödansökan för året i fråga och på vilken en ettårig gröda odlas ska grödan vara en annan än året innan.
- Under ansökningsåret granskas de jordbruksskiften i sökandens besittning på vilka det har odlats en ettårig gröda året innan → På 33 % av arealen av dessa jordbruksskiften ska grödan bytas till en annan
- Kravet på växtföljd måste uppfyllas även om åkerns besittning överförs till en annan.
- **Den ettåriga växtföljden gäller inte areal som är i avtalsproduktion för ren havre. Med ren havre avses glutenfri havre som produceras för människor med celiaki.**
- **För kontraktsodling av ren havre ska det finnas ett produktionsavtal och detta ska i samband med ansökan om åkerstöd lämnas in till landsbygdsnäringsmyndigheten. Om du inte lämnar in produktionsavtalet tolkas växten som havre och växtföljden tillämpas**
- **Den fleråriga växtföljden gäller nog gårdar som odlar ren havre.**
- **Flerårig växtföljd, räknas för alla fr.o.m. år 2022**
 - Samma 1-åriga växt kan odlas högst 3 år i följd på samma skifte (räknas 2022 – 2024, så senast 2025 måste de flesta skiften ha en annan gröda)
- Som ettåriga grödor räknas följande:
 - Ettåriga växter av olika växtsläkten som odlas i Finland och som är avsedda för jordbruksproduktion (t.ex. havre, korn, råg, vete, rybs etc.)
 - En ettårig art som hör till korsblommiga (Brassicaceae), potatisväxter (Solanaceae) eller gurkväxter (Cucurbitaceae)
 - Mångfaldsåker vilt och landskap räknas också till ettåriga grödor
 - Höstsådda och vårsådda växter, speltvete och mellangröda räknas som olika odlingsväxter
 - Närmare gruppering i guiden för villkorlighet

Mellangröda i växtföljden

- **Byte av 1-åriga odlingsväxter kontrolleras på den areal där huvudgrödan året innan har varit en 1-årig växt**
- **Men om man anmäler en mellangröda, inkluderas mellangrödan i kontrollen året efter anmälningensår → När man anmäler en mellangröda sker växtföljden alltid följande år**
- **Den areal som anmälts som mellangröda uppfyller alltid kravet på växtföljd året efter anmälningensår, oavsett om en 1-årig eller flerårig mellangröda anmälts.**
- **Mellangrödan kan sås samtidigt som huvudgrödan (fr.o.m. år 2024)**

• **Trädor**

- Trädorna ska i regel vara grön- eller stubbträda 30.6-31.8.
- Grönträda ska bestå av ett- eller fleråriga viltväxter, landskapsväxter, insektpollinerande växter, ängsväxter eller vallväxter eller med fröblandningar av dessa växter, även klöver eller sötväppling är godkända i obegränsad mängd.
- Om sådden på grund av exceptionella väderleksförhållanden inte är möjlig senast 30.6, ska sådden ske genast när förhållandena tillåter det.
- När en grönträda sås in ska en tillräcklig mängd frön användas i syfte att åstadkomma ett täckande växtbestånd.
- Stubbträda är åker som är täckt av stubb av spannmål, bovete, quinoa, oljeväxter, fiberväxter, baljväxter eller frökryddor **från föregående eller en äldre växtperiod** och som är obearbetad
- Ett jordbruksskifte får vara svarträda, om det finns en grundad orsak till detta
- Från kravet på grön- eller stubbträda får avvika endast i den omfattning och under den period som skälet till svarträdan förutsätter

- Inför sådd av höstgröda får trädan avslutas och bearbetas och växtbestånd får anläggas från och med den 1.8
- Trädan får inte gödslas i annat fall än om den besås med en höstgröda, dvs. i praktiken är det höstgrödan och inte trädan som gödslas
- Växtskyddsmedel får användas på träda från och med den 1.9
- Vid sådd av höstgröda får växtskyddsmedel användas från och med den 1.8

• Fågeldirektivet

- På gårdens jordbruksmark som ingår i ett av statsrådet godkänt naturskyddsprogram har det inte vidtagits åtgärder som äventyrar skyddets syften.
- Fridlysningsbestämmelserna för ett skyddsområde enligt 13 §, 17 §, 24 §, 29 § eller 30 § i naturvårdslagen 1096/1996 eller ett område enligt 25 § i den lagen har följts.
- Andra viktiga förekomstplatser för fågelarter som kräver särskilt skydd har inte försämrats avsevärt.
- Fågelarter som ligger till grund för valet till nätverket Natura 2000 eller fåglarnas livsmiljöer har inte försämrats avsevärt.
- En anmälan till NTM-centralen har gjorts om åtgärder som avsevärt kan försämra naturvärden som ligger till grund för skyddet av ett område som hör till nätverket Natura 2000.

• Habitatdirektivet

- På gårdens jordbruksmark som ingår i ett av statsrådet godkänt naturskyddsprogram har det inte vidtagits åtgärder som äventyrar skyddets syften
- Fridlysningsbestämmelserna för ett skyddsområde enligt 13 §, 17 §, 24 §, 29 § eller 30 § i naturvårdslagen 1096/1996 eller ett område enligt 25 § i den lagen har följts.
- Naturtyper som ligger till grund för valet till nätverket Natura 2000 (bilaga I till habitatdirektivet) har inte försämrats avsevärt.
- Arter som ligger till grund för valet till nätverket Natura 2000 (bilaga II till habitatdirektivet) har inte försämrats avsevärt.
- En anmälan till NTM-centralen har gjorts om åtgärder som avsevärt kan försämra naturvärden som ligger till grund för skyddet av ett område som hör till nätverket Natura 2000.

• Icke produktiva arealer, landskapselement och förbud mot beskärning av träd, bekämpning av flyghavre och jätteloka

- Reglerna om icke produktiva arealer gäller inte i Österbotten
- Landskapselement
 - Trädgrupper och enstaka träd som är skyddade enligt 29 § 1 mom. 9 punkten i naturvårdslagen (1096/1996) ska bevaras, om de växer på en areal om högst 0,2 hektar antingen på ett basskifte med jordbruksmark, på en dikesren på ett basskifte eller i området mellan angränsande basskiften
 - Dessutom ska sådana naturminnesmärken som avses i 23 § i naturvårdslagen bevaras, om de är högst 0,2 hektar stora och finns på ett basskifte, på en dikesren på ett basskifte eller i ett område mellan angränsande basskiften.
- Förbud mot beskärning av träd
 - Träd **på jordbruksmark** får inte fällas eller beskäras från och med den 1.5 till och med den 31.7 (gäller inte träd utanför basskiftesarealen)
 - gäller alla träd, inte enbart skyddade träd.
 - Förbudet gäller inte areal av permanent gröda eller areal som omfattas av miljöavtal om skötsel av landsbygdsnaturens mångfald och landskapet.
- Bekämpning av flyghavre och jätteloka

- På jordbruksmark som är smittad med flyghavre ska flyghavren bekämpas antingen kemiskt, mekaniskt, genom plockning eller med andra åtgärder i enlighet med lagen om bekämpning av flyghavre (185/2002)
 - Den anvisning eller plan för bekämpning av flyghavre som den behöriga myndigheten har gjort upp ska följas
 - På jordbruksmark ska jätteloka (*Heracleum mantegazzianum*), tromsöloka (*Heracleum persicum*) och bredloka (*Heracleum sosnowskyi*) senast i blomningsskedet bekämpas antingen kemiskt, mekaniskt, genom plockning eller med andra åtgärder
- **Permanent gräsmark på Naturaområde**
 - Kravet på bevarande av permanent gräsmark på Naturaområden gäller alla jordbrukare, också jordbrukare som bedriver ekologisk produktion
 - Permanent gräsmark på Natura 2000-område ska bevaras och får inte plöjas
 - Växtbestånd får förnyas endast av särskilda skäl → Innan förnyelsen inleds ska kommunens landsbygdsnäringsmyndighet skriftligen underrättas om förnyelsen och genomförandesättet
- **Växtskyddsmedel**
 - Endast växtskyddsmedel som är godkända i Finland får användas på gården
 - Påskrifterna på växtskyddsmedlets försäljningsförpackning har följts vid användningen av växtskyddsmedlet
- **Hållbar användning av växtskyddsmedel**
 - Hantering och lagring av växtskyddsmedel samt korrekt behandling av deras förpackningar och rester
 - iaktta särskild försiktighet vid lagring, hantering, utspädning och blandning av växtskyddsmedel före och under spridningen för att åtgärderna inte ska medföra någon risk för människors hälsa eller för miljön
 - Växtskyddsmedel ska förvaras i ändamålsenliga förvaringslokaler separat från livsmedel och foder
 - Tillvaratagande och bortskaffande av rester av växtskyddsmedel och växtskyddsmedlens förpackningar ska ske i enlighet med avfallslagen
 - **Utrustningen för spridning av växtskyddsmedel har testats med 3 års mellanrum → Undantag för ryggsprutor etc.**
 - **Både den som kör växtskyddssprutan och den som köper växtskyddsmedel behöver ha en giltig examen inom området för växtskyddsmedel. Växtskyddsexamen är personlig och gäller i 5 år.**

Miljösystemstöd

- Alla som får grundläggande inkomststöd (tidigare grundstöd) kan välja någon av 4 åtgärder
- Åtgärderna är:
 - Växttäckte vintertid
 - Naturvårdsvallar
 - Gröngödslingsvallar
 - Mångfaldsväxter
- Skiftena behöver inte vara ersättningsberättigade, men de ska vara klassade som åker och blivit åker före 1.1.2023

Växttäckte vintertid 50 €/ha

- Ska bevaras fr.o.m 31.10 t.o.m **minst** 15.4 följande vår
- **Följande arealer godkänns:**
 1. Obärgade växtbestånd och stubb av stråsäd, bovete, quinoa, oljeväxter, spånadsväxter, baljväxter och frökryddor samt blandade bestånd av dessa
 2. Höstsådd stråsäd, höstsådda oljeväxter eller andra höstsådda grödor
 3. Vallväxter och rörflen, med undantag av naturbetesmark och hagmark
 4. Naturvårdsvallar och gröngödslingsvallar
 5. Kummin
 6. Jordgubbar
 7. fleråriga trädgårdsväxter med växtbestånd mellan raderna
 8. Fånggrödor och mellangrödor
 9. Markförbättrande grödor och saneringsgrödor
 10. Mångfaldsväxter
 11. Grönträda
 12. Sådda växtbestånd som bevaras över vintern
- Även glyfosat-behandlade vallar och stubb från årets grödor i punkt 1 ovan är godkända som äkta växttäckte
- Stubbträda är inte godkänd som växttäckte (dvs fjolårets stubb som anmälts som stubbträda)
- Om växttäckte söks för permanent gräsmark ska den bevaras obearbetad t.o.m. 1.5 och om man utöver det har permanent gräsmark som inte anmälts till miljösystemstödet växttäckte kan inte heller den avslutas tidigare
- **De växttäckta skiftena ska anmälas i höstanmälan**
- **Kom ihåg att villkorligheten fodrar minst 33 % växttäckte över vintern**
- Du får inget betalt för följande: Skyddszon, vall på torvåker, permanent gräsmark på Natura-område eller på permanent gräsmark då återställningsförfarandet har tagits i bruk

Naturvårdsvallar 65 €/ha

- Växtbeståndet ska anläggas senast den 30 juni genom sådd av fleråriga vall- eller gräsväxter. Vallen kan också vara en befintlig vall
- Om vallen anläggs på nytt ska växtarterna och deras andelar införas i skiftesvisa anteckningarna
- Frivillig åtgärd, kan utföras på alla skiften som är åker

- Ersättningen fås till högst 10 % av gårdens areal som berättigar till direktstöd
- Den överstigande andelen anmäld naturvårdsvall måste skötas enligt samma regler
- Ersätts även på permanent gräsmark (dock inte på Natura-område eller om återställningsförfarandet har tagits i bruk)
- Utsädesblandningen får innehålla högst 20% kvävefixerande växter (t.ex klöver)
- Växtbeståndet får anläggas redan året innan i t.ex skyddssäd
- **Ingen gödsling**
- **Slätterkrav minst vartannat år** (senast 15.9)
- **Vid problem med ogräs är det slätterkrav årligen** och slåttern bör utföras vid en tidpunkt som är mest gynnsam för bekämpningen av ogräsen (dock senast 15.9)
- **Slätterkrav redan första året om skiftet föregående år varit anmäld som en annan sorts vall och konstaterad oslaget i satellituppföljningen**
- Slåttern får bärgas och användas, då kan slåttern också utföras under normal skördetid
- Får betas så länge betetrycket inte blir för högt
- Vallen får inte bearbetas utom i samband med anläggande eller avslutande
- Växtskyddsmedel får endast användas när grödan avslutas. Om man avslutar naturvårdsvallen med växtskyddsmedel ett år, kan man inte anmäla naturvårdsvallar nästa år på samma skifte.
- Får brytas med växtskyddsmedel eller bearbetas tidigast den 1.9. (andra året 1.8 om höstgrödor ska sås)
- En gård med förbindelse om ekologisk produktion kan ej få ekostödet för växtodling på naturvårdsvallar men nog ekoersättningen för djur

Gröngödslingsvall 80 €/ha

- Frivillig åtgärd, kan utföras på alla skiften som är åker
- Anläggs i början av växtperioden eller året innan tillsammans med skyddsgröda
- Minst fyra olika vall- eller gräsväxter och baljväxter och minst 20 % av utsädesmängden ska bestå av kvävefixerande växter. Skriv in sorter och mängder i skiftesvisa anteckningarna
- Får inte gödslas
- Vallen får inte bearbetas utom i samband med anläggande eller avslutande
- Vallen får bearbetas eller avslutas kemiskt tidigast den 1.9. Om man avslutar gröngödslingsvallen med växtskyddsmedel ett år, kan man inte anmäla gröngödslingsvall nästa år på samma skifte
- Från och med 2:a året kan skiftet avslutas med växtskyddsmedel, bearbetas eller plöjas 1.8, om höstsådda grödor sås och då kan man också gödsla lite
- Högst 3 år i rad på samma jordbruksskifte
- **Slätterkrav minst det andra året** (senast 15.9)
- **Vid problem med ogräs är det slätterkrav årligen** och slåttern bör utföras vid en tidpunkt som är mest gynnsam för bekämpningen av ogräsen (dock senast 15.9)
- **Slätterkrav redan första året om skiftet föregående år varit anmäld som en annan sorts vall och konstaterad oslaget i satellituppföljningen**
- En gård med förbindelse om ekologisk produktion kan ej få miljösystemstöd för gröngödslingsvall

Mångfaldsväxter 300 €/ha

- Frivillig åtgärd, kan utföras på alla skiften som är åker
- **Allmänt:** Man kan få ersättningen för högst 25 % av gårdens areal som berättigar till direktstöd, till den procenten räknas också naturvårdsvallar och gröngödslingsvallar (t.ex. högst 10% naturvårdsvallar + högst 15% vilt/landskap /äng eller gröngödslingsvall. Totalt 25%)

- Får gödslas i samband med anläggning.
- Växtskyddsmedel får ej användas under kalenderåret
- Ska sås senast den 30.6 (kan även ha höstsåts hösten tidigare)
- Får inte anläggas genom direktsådd i vall
- Växtarterna och mängderna ska skrivas in i skiftesvisa bokföringen
- Om växten slås ska den slås efter den huvudsakliga blomningen, tidigast 1.8
- Får ej betas
- Växtbeståndet måste bevaras minst t.o.m. 15.9 men om växtbeståndet bevaras över vintern, kan mångfaldsåkern anmälas till miljösystemets växttäckte vintertid och få betalt

Insektpollinerade växter och landskapsväxter

- **Minst 2 av följande växter:** solros, honungsfacelia, blåusern, klöver, gullupin, blålupin, vitlupin, vicker, blå- eller rödklint, malva, ringblomma, oljelin, sötväpplingar, vallmo, förgätmigej, färgkragar, sommarslöja, senap, bovete, raps, rättika, praktmalva, sommarmalva, rybs
- Blandningen får innehålla andra tvåhjärtbladiga växter som blommor under såningsåret men till högst 30 % av fröblandningens vikt, dock inte hampaförn

Viltväxter

- **Minst 2 av följande växter:** stråsäd, bovete, solros, oljelin, rybs, raps, senap, ärt, bondeböna, foderkål, oljerättika, fodersockerbeta, blastrova eller foderrova, luddvicker, fodervicker, oljedådra, gräsväxter klöverarter, cikoria, kummin, lusern, käringtand, honungsfacelia, nigerfrö, svartkämpar
- Blandning av spannmål, gräsväxter och klöver måste alltid också innehålla en ettårig växt som inte är en gräsväxt, en klöversort eller ett stråsådesslag (som t.ex havre+timotej+foderkål)
- Gräsväxter får utgöra högst 20 procent av fröblandningens vikt
- Fröblandningen får innehålla andra växter än de som anges i listan, högst 15 procent av fröblandningens vikt, dock inte hampaförn.
- Får ej anläggas i närheten (minst 50 m) av vägar med trafikthet som överstiger 3000 bilar per dygn
- Kan skördas om skörden används till utfodring av vilt på mångfaldsåkern, i dess närhet eller på en separat utfodringsplats

Ängsväxter / fältfågelväxter

- Samma regler för båda och ängsväxterna är samma för båda
- För samma areal kan stöd som gäller ängsväxter och växter för åkerfåglar beviljas högst två år i rad.
- **Utsädesblandningen för ängsväxter** måste innehålla åtminstone en av följande: rödven, fårsvingel eller hårdsvingel samt **minst två fleråriga ängsväxter:**
 - ängsklocka, vitblåra, rödklint, färgkulla, tjärblomster, ängsglim, ängsvädd, rödblåra, prästkrage, åkervädd, fyrkantig johannesört, blåklint, ringblomma, honungsfacelia, kummin eller annan motsvarande inhemsk ängsväxt. I blandningen får det dessutom finnas utsäde av andra ettåriga ängsväxter eller vickerarter, (dock inte stråsäd eller frön av gräs)
- **Växter för fältfåglar:** minst 1 av de fleråriga ängsväxterna + även utsäde från något av följande:
 - lin, durra, hirs, bovete, majs, solros, quinoa, ryps, raps, kummin, senap, sötväpplingar, vicker, cikoria
 - stråsäd (max 50 kg/ha)
 - Klöverarter godkänns inte som mångfaldsväxter avsedda för fältfåglar
- om stöd för miljösystem för mångfaldsväxter ansöks för samma växtlighet två år i följd på basis av ängsväxter eller fältfågelväxter, ska växtbeståndet anläggas med en fröblandning i vilken minst två växtarter är fleråriga

Miljöersättning

Gödslingsregler – kolla tabellerna för villkorligheten!

Allmänna krav (3 st) → alla måste uppfyllas årligen:

Markkartering (dessa regler gäller endast miljöersättningens krav, inte alltid för villkorlighetens krav):

- **Ta nya markkarteringar HELST på hösten!** Giltiga markkarteringar måste finnas tillhands (resultatet) när man gödslar
- Markkarteringar som tagits på våren:
 - Datum då analysen anlänt till analys är det datum som räknas
 - Exempel: Anlänt till analys 3.5.2019 → nya prov måste ha anlänt till analys senast 4.5.2024
 - Resultatet från nya markkarteringen bör finnas till förfogande om man gödslar efter 3.5. För att undvika detta problem borde markkarteringarna tas under **hösten** (annars express-analys)
- En markkartering ska bestå av minst 7 delprov fördelade över skiftet och från hela bearbetningsskiktet
- Markkartering ska tas av alla basskiften som får gödslas (skiften **utan ersättningsduglighet** och som **inte gödslas** behöver inte ha en markkartering) **OBS!** Även mångfaldsåkrar kräver markkartering, oberoende om du gödslar eller ej!
- Varje markkartering ska anges med basskiftessignum eller skiftesnamn
- **Fr.o.m. år 2024 finns inga undantag gällande markkartering för nya skiften som kommer i besittning eller om skiftets areal ökar under förbindelseåret så att provtagningsmängden ökar. Alla skiften som kan gödslas enligt tabellerna ska ha giltiga markkarteringar vid tidpunkten för gödslingen. Den tidigare odlarens markkartering kan användas om man får tillgång till den.**
- Ett basskifte som är över 0,5 ha stort ska ha en egen markkartering, skiften större än 5 ha ska ha en till markkartering för varje påbörjad 5 ha
- Ett basskifte på exakt 0,50 ha eller mindre måste inte ha en egen markkartering:
 - Om skiftet ligger bredvid ett skifte med giltig markkartering (eller med endast ett dike eller en väg emellan), kan denna markkartering användas även för detta skifte
 - Om inte denna möjlighet finns, får man använda standardvärde: **För Kväve: organogen jord och en fosfornivå som är hög**
 - Annars tas ett eget prov från skiftet
- Om man markkarterar enligt linjeprovtagning så bör proven tas med 3 års mellanrum
- Markkarteringen måste minst vara en **grundanalys, där jordart, mullhalt, surhet, ledningstal, utbytbar kalcium, kalium, magnesium och löslig fosfor bestäms**. Det ska framkomma vilket skifte eller läge på skiftet och **analysdatum** samt **datum när provet anlänt till analys**

Skiftesvisa anteckningar:

- För alla odlingsskiften uppgifter om:
 - Skiftets signum och areal
 - Bearbetningsdatum och bearbetningsmetod
 - Sånings- eller planteringsdatum
 - Växtslag och mängden utsäde eller plantor
 - Gödslingsdatum
 - Sorterna och mängderna av handelsgödsel och organiskt gödselmedel
 - Mängden av tillsatt kväve och fosfor, eventuella anteckningar om inledande och avslutande av fosforutjämnning (max 5 år)

- **Växtskyddsmedlets fullständiga namn, dosering, tidpunkt, användningsändamål och orsak till användning, samt övriga vidtagna växtskyddsåtgärder**
- Datum för skörd eller slåtter och skördenivå med nödvändiga motiveringar
- Det som behövs för vissa skiftesspecifika åtgärder: T.ex. höjning och sänkning av dämningshöjden vid reglerbar dränering (stängning och öppning)

Klimat- och miljöplan

- Kan göras först fr.o.m. den 1 maj 2024
- Måste göras senast den 30 april 2026
- Görs alltså en gång
- Livsmedelsverket gör upp mallar

Valbara åtgärder (7 st) → min/max 2 åtgärder måste väljas årligen:

1. Klimat- och miljöutbildning (nätkurs)

- En utbildning ska väljas årligen, om man väljer den som obligatorisk åtgärd
- Kan endast göras av en delaktig på gården som har e-tjänsträttigheter till Vipu-tjänsten
- För år 2023 uppfylls villkoret för åtgärden genom att utbildningen genomförs senast 30.4.2024
- Utbildningen för år 2024 öppnas senare på hösten.

2. Fleråriga mångfaldsremсор (i medeltal 3 m bred)

- Anläggs på minst 2 basskiften som är ersättningsdugliga, sen ska dessa finnas hela förbindelsetiden
- Basskiftet måste vara minst 0,5 ha stort och odlas med en ettårig gröda (får inte vara ett skifte vid vattendrag), vilka skiften som kan väljas syns i Vipu
- Ska anläggas genom sådd av vall-, gräs-, ängsväxter kring hela skiftet
- Ska slås vid behov och förnyas om växtligheten förstörs
- Får ej gödslas och växtskyddsmedel får inte användas på dem
- Om grödan på skiftet inte mera är en ettårig produktionsgröda, måste åtgärden flyttas till ett annat skifte
- Om det inte mera finns 2 basskiften som är lämpade för åtgärden, får man byta åtgärden

3. Uppföljning av marken

- Ska årligen göras på 2 basskiften som är ersättningsdugliga och är minst 0,5 ha:
 - En omfattande jordanalys som inkluderar: Mängden totalt kol, mängden organiskt material och en undersökning som beskriver markens bördighet eller näringstillstånd (mikrobiologisk aktivitet, katjonsbyteskapacitet, vattenhållningskapacitet, lagrade näringsämnen, reservnäringsämnen eller spårämnen)
 - Fr.o.m. år 2024 räcker det med ett prov per basskifte

Eller:

- Analys av åkermarkens kvalitetsfaktorer med en markskanner
- Den görs i realtid med hjälp av sensorer och i kombination med geografisk information mäter egenskaper i marken som påverkar växternas tillväxt

- Resultatet syns visuellt som en karta över skiftet
- Resultaten kalibreras med hjälp av jordprov från skiftet som undersöks

Det kan tas fler än 2 prover per gång (10 prov räcker för 5 år). Proverna kan också tas på samma 2 basskiften flera år och på det viset få uppföljning av läget. Måste tas senast 30.11 varje förbindelseår (om man inte redan har tagit flera).

4. Organiska näringsämnen

- Gården kan välja och utföra nån av följande:

1. Gården har en gödselseparator, som gör det möjligt att separera fraktioner ur naturgödsel (minst 25 m³). Mängderna skrivs in i anteckningar!

Eller:

Gården använder en metod för sedimentering av slam som utnyttjar tyngdkraften för att skilja åt torrs substans från vätskefraktionen (minst 25 m³), det mer flytande slammet flyttas till följande cistern och för att effektivisera sedimenteringen och vid behov vidare till lagringsbassänger. Mängderna skrivs in i anteckningar!

2. Naturgödsel som uppkommit i gårdens jordbruksverksamhet behandlas i en biogasanläggning (minst 25 m³). Senast 30.11 ska odlaren ha ett kvitto på levererad gödsel!
3. Minst 25 m³ av naturgödsel som uppkommit i gårdens jordbruksverksamhet, överlåts till en jordbruksenhet som själv producerar högst 25 m³ naturgödsel eller ingen alls. Senast 30.11 ska odlaren ha ett kvitto på levererad gödsel!
4. Gården levererar minst 25 m³ vallväxtlighet till en biogasanläggning. Biogasanläggningen kan också vara jordbrukarens egen eller en anläggning som han är delägare i. Senast 30.11 ska odlaren ha ett kvitto på levererad vallväxtlighet!

5. Näringsväxter för pollinatörer

- På gården ska det under växtperioden på 2 olika basskiften som är ersättningsdugliga, odlas produktionsväxter som ger näring åt pollinatörer
- Basskiftet måste vara minst 0,5 ha och hela basskiftet ska användas för dessa växter
- Om basskiftet är över 1 ha, räcker det med att ett jordbruksskifte för den specifika växten är minst 1 ha. T.ex. 1 ha ryps på ett basskifte som är 20 ha räcker.
- Växterna är: Oljeväxter, bovete, kummin, koriander, senap, pumpor, frilandsgurkor, sparris, bönor, bondeböna, ärter, oljehampa, vejde, hallon, fruktträd eller bärbuskar
- Eftersom det är en vanlig produktionsväxt → gödsling och bekämpningsmedel tillåtna

6. Metoder för precisionsodling

- Jordbrukaren ska välja åtgärden om han eller en entreprenör använder sig av någon av följande metoder:
 1. Automatik som baserar sig på platspecifik avbildning (utskrift) och som gör platsanpassad placering och spridning möjlig, platsspecifika avbildningen kan utföras med hjälp av satellit, flygbild, realtidssensor, kamera eller zonkartläggning av åkern
 2. En växtskyddsspruta eller gödselspridare med automatisk sektionskontroll, som baserar sig på geografisk information och som gör det möjligt att förhindra överlappande spridning (vid behov ska anlita det av entreprenör påvisas)
 3. En harv som utnyttjar optik vid mekanisk bekämpning av ogräs (vid behov ska anlita det av entreprenör påvisas)
 4. På geografisk information baserad mätning (utskrift) av skördenivån för skördetröskor och självgående exakthackar

5. En traktor, arbetsmaskin eller en självgående växtskyddsspruta som minst är utrustad med körautomatik som väljer och behåller körlinjen utan förare (entreprenör kan inte användas)

7. Applikationer för uppföljning och identifiering av växtskadegörare och växtsjukdomar

- Jordbrukaren kan välja åtgärden, om han eller hon har tillgång till en interaktiv applikation som fungerar med en dator eller telefon för identifiering av ogräs, växtsjukdomar och växtskadegörare under växtperioden
- Applikationen kan vara en bred applikation eller en applikation som stöder beslutfattandet om växtskydd för enskilda produktionsväxter
- **Applikationen ska vara tillgänglig under hela växtperioden. Användningen av applikationen ska dokumenteras till exempel med skärmdumpar. Ta det antal skärmdumpar som behövs för att kunna konstatera att uppföljning av växten eller växterna har gjorts. Kommunens landsbygdsnäringsmyndighet frågar efter denna uppföljning av en del av stödsökandena under året.**

Skiftesspecifika åtgärder → 8 valbara åtgärder

1. Markförbättrings grödor och saneringsgrödor
2. Odling av fånggröda
3. Främjande av cirkulär ekonomi
4. Skyddszon (5 år)
5. Vallodling på torvåkrar (5 år)
6. Hantering av avrinningsvatten (5 år)
7. Alternativa växtskyddsmetoder i trädgårdsodling
8. Fågelåkrar

Sammanställning av regler för miljöersättningens de skiftesvisa åtgärderna (uppdaterad 4.4.2024)

Gemensamt för alla åtgärder:

- Frivilliga åtgärder men om man börjat med en 5-årig åtgärd, måste den följas hela förbindelseperioden
- Kan genomföras och få ersättning endast på ersättningsberättigade åkrar
- En skiftesspecifik åtgärd kan bytas årligen förutom de 5-åriga

Markförbättrande grödor och saneringsgrödor 190 €/ha

- Utbetalning för högst 20 % av förbindelsearealen
- Kan odlas på alla skiften där det föregående år odlats en ettårig produktionsgröda
- Markförbättrande grödor får inte odlas som bottengröda till den gröda vars skörd bärgas
- Markförbättrande grödor är: **oljerättika, bearbetningsrättika, lusern, luddvicker, fodervicker, vitsenap / gulsenap, sötväppling, cikoria, honungsfacelia, solros, växtbestånd av kummin under det första året** eller blandning av dessa.
- Saneringsgrödor är: **oljerättika, vitsenap, bearbetningsrättika/bearbetningsrädisa, tagetes** eller blandningar av dessa

- Inga andra än de listade växterna får finnas i blandningarna
- **Skördeårets kummin, kan inte anmälas i åtgärden även om den anmäls i ansökan första gången som kummin**
- Ska sås på våren
- Får gödslas
- Får bearbetas tidigast 2 månader efter såning
- Får slås eller krossas under växtperioden och grödan kan användas till foder
- Växtskyddsmedel får användas och grödan kan avslutas kemiskt
- Får odlas endast ett år efter varandra på samma skifte, sen måste igen en ettårig gröda odlas innan man kan så markförbättrande grödor och saneringsgrödor på nytt
- Vipu visar den areal som berättigar till betalning
- Om grödan inte har brukats in / bearbetats duger stubben eller grödan som **äkta växttäck**
- Kan inte kombineras med alternativa växtskyddsmetoder för trädgårdsväxter eller fågelåkrar

Fånggrödor 97 €/ha

- Utbetalning för högst 30% av förbindelsearealen
- Växtlighet som blir kvar i marken efter den egentliga odlingsväxten skördats
- Fånggrödan kan vara t.ex italienskt rajgräs, annan gräsväxt, klöver eller annan vallbaljväxt eller en blandning av flera växtarter av vars vikt högst 10% av fröblandningen kan bestå av andra blommande ettåriga växter
- Fånggrödan kan **inte enbart bestå av en kvävefixerande växt** t.ex vitklöver
- Spannmål kan sås som fånggröda endast på skiften där det samma år har odlats tidig potatis eller tidiga grönsaker
- Sås som bottengröda till odlingsväxten i samband med såning eller senast i spannmålets broddstadium, före eller efter skörd men dock senast 15.8
- Ska bilda en täckande växtlighet över hela jordbruksskiftet som anmäls till åtgärden
- Ingen **extra** gödsling (endast enligt odlingsväxten)
- Får avslutas kemiskt tidigast 15.9
- Växtligheten får bearbetas eller plöjas tidigast den 1.10
- Kan avslutas tidigare vid sådd av höstgröda, men fånggrödan måste minst ha växt i 6 veckor

Främjande av cirkulär ekonomi 37 €/ha ("spridning av stallgödsel")

- Utbetalning för högst 80 % av förbindelsearealen
- Jordbrukaren ska antingen:
 - På åkerskiftet, med en utrustning som myllar in, sprida: Flytgödsel, urin, vätskefraktion som separerats från gödsel eller flytande organiskt gödselmedel
 - Gödseln **kan komma** från den egna gården
 - Till åkerskiftet tillföra organiskt material med en torrsubstans på minst 20 %
 - Gödseln **får inte komma** från den egna gården
- Endast ett alternativ kan väljas på samma areal
- Minimimängder:
 - 15 m³/ha/år för flytande gödsel
 - 10 m³/ha/år för fast gödsel (minst 20% torrsubstans)
 - 5 m³/ha/år för fast gödsel med hög näringshalt (minst 3 kg P/m³)
- Villkorlighetens gödslingsregler måste följas
- Uppgifter om spridning skrivs in i skiftesvisa bokföringen
- Den faktiska spridningsmängden meddelas årligen i **höstanmälan** bifoga samtidigt en kopia av gödselanalys och om gödseln är emottagen, även ett avtal om överlåtelse

- Ersätts även på permanent gräsmark

Skyddszoner (5 årig) 350 €/ha

- Ska anmälas under förbindelseperiodens första eller andra år, efter anmälan ska åtgärden bevaras ända till utgången av förbindelseperioden
- Skiftet ska ligga på ett grundvattenområde, i ett Naturaområde, gränsa till en våtmark eller vid ett vattendrag (under 10 m ifrån)
- **Fr.o.m. år 2024 har fler område tagits med som godkända områden att anmäla skyddszon på, bl.a. vid sjöar och havsstränder, kontrollera vad som är godkänt kartnivån som gäller skyddszoner i Vipu**
- Om en del av ett skifte finns på grundvattenområden eller Natura-områden, kan hela skiftet vara skyddszon
- Om skiftet gränsar till en våtmark eller en del av skiftet ligger högst 10 m från ett vattendrag, kan ett område som är högst 50 m brett från skiftesgränsen bli skyddszon
- Om ett skifte delvis är lämpligt som skyddszon kan hela skiftet vara skyddszon om:
 - Skiftet är under en hektar
 - Bestämts som erosionskänsligt
 - Av skiftet är minst 50% lämpligt som skyddszon
- Skiftet ska anläggas med vall- eller gräsväxter, kan även vara en befintlig vall eller ha anlagts i skyddssäd under föregående år
- Gödsling möjlig i samband med anläggningen enligt gödseltabellerna, men om skiftet anläggs måste en giltig markkartering finnas, även fast man inte gödslar. För att kunna gödsla med fosfor som vallen behöver, är det viktigt att ha en giltig markkartering eller hinna få resultatet innan gödsling
- **Skördekrav årligen och skörden ska föras bort från skyddszonen**, skörden får användas (slätter och skörd på våren räcker inte!)
- Skörden ska vara gjord **senast 15.9** och de vilda djurens och fåglarna ska beaktas vid slättern (får inte skördas med början utifrån och in mot mitten)
- Får betas så länge betetrycket inte blir för högt
- Flyghavre, mjölkdistel, gråbo, åkertistel och andra svåra ogräs som sprider sig med vinden får bekämpas mekaniskt eller med växtskyddsmedel i enlighet med medlets begränsningar
- Om växtligheten skadas av någon orsak eller växtligheten börjar producera märkbart mindre skörd ska den skadade arealen eller skiftet besås med ny växtlighet direkt förhållandena medger det. Om skiftet sås på nytt kan skiftet gödslas men då ska en markkartering finnas
- Alla åtgärder på skiftet ska skrivas in i skiftesvisa bokföringen
- **Kan inte anmälas som växttäckte vintertid inom miljösystemstödet men nog för villkorligheten**

Vallodling på torvåkrar (5 årig) 100 €/ha

- Ska anmälas under förbindelseperiodens första eller andra år, efter anmälan ska åtgärden bevaras ända till utgången av förbindelseperioden
- Kan genomföras på ersättningsberättigade åkrar, vars jordart enligt markkarteringen är något med "torv" i namnet
- Markkartering för torvjord ska skickas till kommun senast 30.9 första förbindelseåret
- Får **INTE** bearbetas under perioden, men får förnyas genom direktsådd
- På området får det täckdikas, kalkas, grävas diken, rensas utfallsdiken och göras andra kortvariga odlingstekniska åtgärder med villkoret att de skadade områdena besås med vall- eller gräsväxter genast efter åtgärden
- **Skördekrav årligen (senast 15.9)**, skörden får användas
- **Slättern ska utföras så att vilda djuren levnadsförhållanden inte störs** (får inte skördas med början utifrån och in mot mitten)

- Får betas så länge betetrycket inte blir för högt
- Får gödslas enligt miljöersättningens gödslingsnivåer för fodervallar
- Grunden för anläggningen av vallodling på torvåkrar ska skrivas in i skiftesvisa bokföringen
- **Kan inte anmälas som växttäckte vintertid inom miljösystemstödet men nog för villkorligheten**

Hantering av avrinningsvatten (5-årig), reglerbar dränering 77 €/ha

- Kan genomföras på ersättningsberättigade åkrar, som har haft åtgärden förra perioden reglerad dränering, ligger på sur sulfatjord (analys) eller enligt markkarteringen är en torvjord
 - Sur sulfatjord: prov taget på 0,5 -1,5 m:s djup har analyserats i ett laboratorium och resultatet visar att pH utan inkubation ligger under 4,5 eller att pH efter högst 16 veckors inkubation ligger under 4,0
 - Att skiftet ligger på torvmark bestäms från markkartering, som ska visa på något slag av torv
- Analysen av sur sulfatjord eller markkartering för torvjord ska skickas till kommun senast 30.9 första året (om inte åtgärden har anmälts även under föregående period eller om man i Vipu-tjänstens kartlager ser att basskiftet finns på sur sulfatjord)
- **Dikeskarta/dräneringskarta ska vara inlämnad senast sen 30.9**
- Vattennivån ska kunna regleras genom höjning / sänkning av dämningshöjden i reglerbrunnarna vid uppsamlingsdiket och kanske inne i skiftet eller genom liknande dämninganordningar
- Jordbrukaren ska reglera dämningen enligt väder- och växtförhållanden och odlingsåtgärder
- Beakta markens bärighet för sånings- och skördemaskiner och växternas vattenhushållning
- På vintern ska liten dämning användas
- Utrustningen måste underhållas
- **Journal ska föras över reglering, skötsel och underhåll (t.ex. i skiftesvis bokföring)**
- **Åtgärden ska genomföras på skiftet varje år under förbindelseperioden**
- **Åtgärdssystemet ska vara klart senast den 30 april 2024, om man söker om ersättning under samma förbindelseår**
- Ersätts även på permanent gräsmark
- **Förutsätter en höstanmälan**

Hantering av avrinningsvatten (5-årig), reglerbar underbevattning eller återanvändning av avrinningsvatten 214 €/ha

- **Samma regler som ovan +**
- Åkerns vattenhushållning regleras som en helhet med hjälp av bevattning och reglerbar dränering
- Riktgivande råd från tidigare programperiod om hur ofta vatten borde pumpas: Vatten pumpas i medeltal 3 ggr/vegetationsperiod och minst 2 dygn/gång
- Återanvändning av avrinningsvatten betyder att åkerns eller skogens avrinningsvatten under våren och vid häftiga regn lagras i en fristående bassäng, varifrån vattnet sen leds eller pumpas till åkern som bevattningsvatten vid torka
- Bevattningsvattnet får ledas till dikesnätet via antingen övre eller nedre ändan av dikesnätet
- Det ska föras anteckningar över åtgärderna i anslutning till åtgärden, skötsel och underhåll samt tidpunkten för dem

Alternativa växtskyddsmetoder växtskydd för trädgårdsväxter 500 €/ha

- Senast 31.5 ska jordbrukaren för varje skifte och växt utarbeta en preliminär plan för alternativt växtskydd
 - Ska framgå vilken alternativ växtskyddsmetod som ska användas på respektive växtart och skifte
 - Dessutom en beskrivning av vilka medel som används för uppföljning av hur bekämpningen lyckas

- I planen ska anges i vilka situationer den alternativa metoden kan kompletteras med andra metoder
- Om komplettering behövs ska orsaken skrivas in i skiftesvisa anteckningarna
- Vid behov ska man kunna visa upp kvitto över anskaffningen av material
- **Man kan välja endast en växtskyddsmetod på samma gång för ett skifte**
- Ska genomföras på hela det anmälda jordbruksskiftet
- Man får komplettera med kemiska metoder **om inte** de alternativa medlen har hjälpt
- Metoden anmäls för skiftet i vårens stödansökan. Om du blir tvungen att använda kemiska preparat under säsongen, ska dessa anmälas i höstanmälan
- Kan inte väljas av en gård som har avtal om ekologisk produktion, **förutom åtgärd nummer 6**
- Samtidigt med åtgärden kan inte väljas åtgärden *Fånggrödor*
- Kan väljas ett år eller årligen och arealerna kan variera från år till år.
- Åtgärden kan inte anmälas samtidigt som åtgärden fågelåkrar

Jordbrukaren kan välja en av följande bekämpningsmetoder för ett jordbruksskifte:

2. Mikrobiologiska växtskyddsmedel som sprids mekaniskt för bekämpning av växtsjukdomar eller skadegörare
 - Preparat eller bekämpningsorganismer som behövs ska införskaffas varje förbindelseår
3. Organiskt eller biologiskt nedbrytbar täckning under växtperioden för ettåriga växter
 - För ettåriga växter ska markytan täckas vid raderna
 - Material som får användas: Halm, flis, gräsklipp, biologiskt nedbrytbar film, täckpapper eller något annat organiskt material som är ofarligt för jordmånen
 - Marktäckningen ska vara uppfylld senast 30.6
 - För växter som kräver förgröda eller för sallatsväxter, kinakål, blomkål och broccoli ska kravet vara uppfyllt senast 31.7
 - Marktäckningen ska bevaras till skörd
 - Vid användning av marktäckning får man inte använda kemisk bekämpning av ogräs
4. Insektnät
 - Nät avsedda för flygande skadeinsekter ska täcka hela området, där åtgärden genomförs
 - Anteckna i förhandsplanen vilka målskadegörarna är och under vilken period de förekommer när insektsnät används.
 - Utanför den period då skadedjuren förekommer kan du också använda växtskyddsmedel på arealen, om det i förhandsplanen finns grunder för detta och uppföljningsobservationerna eller rådgivarens observationer kräver det.
 - Följ upp metoden visuellt och anteckna uppföljningsresultaten i skiftesanteckningarna.
5. Mikrobiologiska växtskyddsmedel som sprids med pollinerande insekter
 - används på skadegörare som växtskyddsmedlet ifråga är godkänd för
 - om pollinerande insekter används, måste det finnas minst 2 bon/ha
 - Preparat eller bekämpningsorganismer som behövs ska införskaffas varje förbindelseår
 - okulär uppföljning och anteckningar skiftesspecifikt
6. Makroorganismpreparat vid bekämpning av växtskadegörare
 - Används på skadeorganismer som makroorganismen i fråga är godkänd för
 - Ska vara i Finland godkända makroorganismer
 - Preparat eller bekämpningsorganismer som behövs ska inhandlas varje förbindelseår
 - Ska uppföljas via en uppföljningstjänst eller en okulär uppföljning med lupp / mikroskop och anteckningar skiftesspecifikt

7. Organiskt eller biologiskt nedbrytbar täckning eller gräs som klipps under växtperioden för fleråriga växter (kan väljas för ett ekoskifte)
- För fleråriga växter täcks markytan vid **raderna eller radmellanrummen**
 - Material som får användas: Halm, flis, gräsklipp, biologiskt nedbrytbar film, täckpapper eller annat organiskt material som är ofarligt för jordmånen
 - För fleråriga växter godkänns även gräs eller en blomsterremsa som slås efter blomning. Växterna ska sås mellan raderna eller radmellanrummen och klippas (ska sås första förbindelseåret, så att det senast vid skörd är ett täckande täcke)
 - Täckmaterialet måste täcka minst 90% av markytan som ska täckas
 - Vid användning av marktäckning får man inte använda kemisk bekämpning av ogräs
 - Om man har växtbestånd mellan raderna, kan arealen räknas med i miljösystemstödet växttäcke vintertid och få betalt
 - Även en ekodlare kan välja **denna** åtgärd

Fågelåkrar 600 €/ha

- Åtgärden kan göras på skiften som har identifierats som viktiga rast- och matplatser för tranor, gäss eller svanar (områdena finns utmärkt på en kartnivå i Vipu (t.ex Söderfjärden))
- Odlaren anmäler årligen vilka åkrar som ovan nämnda fåglar får använda som födoplatser. Fåglarna får inte skrämmas därifrån, de ska få äta ostört
- Dokumentation och fotografier över fågelskockarna och/eller skadorna ska göras före skörd
- Tillåtet att skörda grödan som vanligt
- Odlaren kan som mest få ersättning för 50 % av gårdens ersättningsberättigande åkerareal
- Minst 10 ha stora enhetliga områden av ett eller flera basskiften, som tillhör samma sökande (arealen för vilken det betalas ersättningen kan vara mindre)
- Förutom att välja åtgärden och skiftena på våren i stödansökningen, ska det även göras en höstanmälan

Gödslingsregler för alla (uppdaterad 4.4.2024)

Fast du inte har miljöersättning, ska du enligt villkorligheten ha en markkartering för alla skiften som ska gödulas. Enligt villkorligheten duger förstås en markkartering som tagits för miljöersättningen (max 5 år gammal), men här duger även en gammal markkartering som är högst 10 år gammal.

KVÄVEGÖDSLING

Den tillåtna kvävegödslingsnivån baserar sig på tabellerna i villkorligheten.

Naturvårdsåker, gröngödsling, grönträda, svartträda och stubbträda får ej gödulas. Stallgödselns kväveinnehåll beräknas enligt gödselanalysens lösliga kväve till 100 % eller enligt tabellvärden.

Om **lösliga kvävegivan överstiger 150 kg/ha**, måste givan delas (minst 2 veckor emellan)

Tabell 2. De maximala mängderna lösligt kväve per år (kg/ha) för olika grupper av växtarter.

Växt	Mineraljordar (kg/ha)	Organogena jordar (kg/ha)
Korn, havre och blandad spannmål	160	120
Vårvete	170	130
Höstråg	på hösten 30 på våren 150	på hösten 30 på våren 120
Vårråg	160	120
Höstvete, rågvete och speltvete	på hösten 30 på våren 170	på hösten 30 på våren 140
Övriga sädeslag, blandningar av dem och andra jordbruksgrödor	160	120
Vall	250	210
Beten	210	170
Höstrybs och höstraps*	200	160
Vårrybs och vårraps	170	130
Lin, majs, oljehampa och solros	150	110
Baljväxter	60	40

Växt	Mineraljordar (kg/ha)	Organogena jordar (kg/ha)
Sockerbeta	170	130
Tidig potatis	100	80
Stärkelsepotatis	130	90
Annan potatis	120	80
Kålväxter och purjolök	250	210
Andra lökväxter	160	120
Rotfrukter	200	170
Krydd- och örtväxter	120	80
Andra grönsaks- och trädgårdsväxter	210	170
Bär- och fruktväxter	140	100
Plantskoleproduktion	200	160

*Gödning före ingången av september betraktas inte som höstgödning, men den dras av från maximimängderna.

FOSFORGÖDSLING

Fosforgödslingen baserar sig på bördighetsklassen i markkarteringen. Om skiftet har flera markkarteringar kan man använda medeltalet av dessa (även om någon fosforklass är hög eller betänkligt hög) eller bilda egna gödslingsskiften på basis av markkarteringarna t.ex: Skiftet kan delas in i jordbruksskiften, där den ”hög” markkarteringen används på ett jordbruksskifte och en markkartering med lägre p-tal används på ett annat jordbruksskifte, t.ex. ett skifte på 7,3 kan delas till ett skifte på max 5 ha och ett annat på minst 2,3 ha. Om skörden lämnar obärgad överförs den mängd fosfor som grödan gödslats med till följande år.

Grönträda, svartträda och stubbträda får ej gödslas.

Ett undantag för fosforgödsling är att man kan gödsla med högst 5 kg P/ha (även i klasserna 6 och 7), om gödseln kommer från avskiljning av fosfor i stallgödsel eller rötresten (men ingen fosforutjämning).

För skiften som har gödslats med stallgödsel (om gödseln är blandad får det inte förekomma annat än gödsel från djur i blandningen) kan stallgödselundantaget, som hittas i tabellen, användas **om** ingen konstgödsel med **fosfor** sprids på skiftet under gödslingsperioden. Vid fosforgödsling enligt stallgödselundantaget får man använda även **fosforutjämning** (enklaste sättet är att man ett år sätter ända till dubbel mängd gödsel, t.ex. i st. f. 15 kg P/ha sätter man 30 kg P/ha och nästa år sätter man ingen fosfor, då är utjämningen klar på 2 år), **men inget tillägg för högre skördenivå** (t.ex. 15 kg P/ha, kan inte bli 18 kg P/ha).

Stallgödselundantaget får inte användas närmare än 25 m från vattendrag.

Stallgödselels fosforinnehåll beräknas enligt gödselanalysens **totala** fosforinnehåll eller enligt tabellvärden. Fosfor beaktas till 100 % förutom när det gäller kött- och benmjöl, gödsel från pälsdjur och avloppsslam när 60 % beaktas. Om gödselanalysens värden används för fosfor måste även kvävevärdet tas från analysen, tabellvärden och analysvärden **får ej användas i kors.**

Stallgödselundantaget kan inte användas mera fr.o.m. våren 2025.

Fosforutjämning

Fosforutjämning får användas under en period på 2-5 år. Utjämningen påbörjas det år då den tillåtna fosformängden överskrids, men kan även påbörjas med en underskridning. Vid uppföljningen av fosforutjämningen räknas skillnaden mellan den tillåtna maximigivan och den använda mängden fosfor. **Fosforutjämning får inte påbörjas på ett skifte där det inte är tillåtet att använda fosforgödsel** (fosforklass 7).

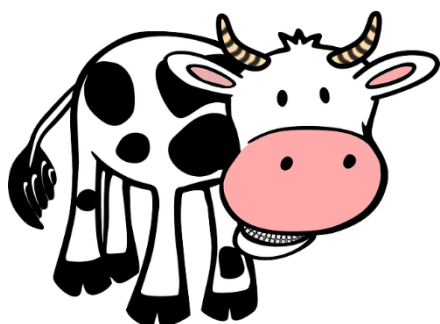
Skördenivåkorrigering

Om du under de föregående 5 åren har fått mer än 5 000 kg/ha skörd av spannmål och 2 250 kg/ha skörd av oljeväxter, kan du lägga till högst 3 kilogram fosfor per hektar och år i den maximala gödslingsmängden som anges i tabell 3 (följande sida). Om du har fått mer än 6 000 kg/ha skörd av spannmål och 2 750 kg/ha skörd av oljeväxter, kan du lägga till högst 6 kilogram fosfor per hektar och år i den maximala gödslingsmängden som anges i tabellen. De skördemängder som ligger till grund för justeringen av skördenivån ska framkomma ur den skiftesvisa bokföringen för det år då skörden uppnåddes. Om du med en oljeväxt har fått en skörd som berättigar till skördenivå kan du också justera skördenivån för spannmål och vice versa. Du kan använda justeringen av skördenivån utan gradering. Skördenivåkorrigering kan inte användas i bördighetsklassen 7 (betänkligt hög).

Tabell 3 Maximimängderna för fosforgödsling per växtart (kg/ha) enligt bördighetsklass.

Bördighetsklass	1	2	3	4	5	6	7
Spannmål, oljevaxter, baljväxter	34	26	16	10	5	0	-
Spannmål, oljevaxter, baljväxter <i>stallgödselundantag</i>	34	26	16	15	15	-	-
Ett- och fleråriga fodervallar, fodermajs	46	38	30	20	11	-	-
Ett- och fleråriga fodervallar, fodermajs <i>stallgödselundantag</i>	46	38	30	30	20	-	-
Bete	24	16	8	5	5	-	-
Potatis	55	55	55	55	35	20	5
Sockerbeta	63	63	50	43	25	15	5
Övriga växter, åkerodling	30	20	15	10	5	-	-
Plantskoleväxter	60	60	40	30	20	10	-
Jordgubbar, hallon, vinbär	35	35	30	20	10	5	-
Övriga bär	63	63	60	43	25	15	5
Frukter	40	40	35	30	20	10	-

Bördighetsklass	1	2	3	4	5	6	7
Kål och lök	60	60	50	40	30	15	5
Rotfrukter	60	60	50	40	25	15	5
Baljväxter, färsk skörd	50	50	35	20	10	5	-
Övriga grönsaker	60	60	50	40	30	15	5
Örter och frökryddor, övriga trädgårdsväxter	30	30	15	10	5	-	-

Gödselregler (VNa 1250/2014):

Lagring av stallgödsel:

Gödselplatta:

- Om det produceras mer än 25 kubik fast gödsel totalt under året (minskat med eventuellt bete) på gården eller gården mottar över 25 kubik fast gödsel, ska gården ha gödselstad och gödselanalys (lösligt N, total N, total P)
- Om mindre mängder lagras, duger ett tätt lagringsutrymme (t.ex. ett flak) med tak eller presenning
- T.ex. 2 hästar eller 3 ponnyn, som är på bete dygnet runt i minst 4 månader producerar c. 24 kubik och under 25 kubik produceras även av 28 får (samma betesperiod)
- Lagringsplats måste finnas för 12 månaders djurhållning (gemensamma lagringsplatser och djupströbäddar räknas med). Utrymmet kan minskas med den mängd som produceras under betesperioden, dock för max 4 månader
- Gödselplatta krävs också för totala mängden mottagen gödsel (över 25 kubik) om inte gödseln (minst 30% torrsubstans) lagras direkt på åkern tills spridning (max 4 veckor)

Tabell 5. Minimistorlekar för lagring av gödsel under 12 månader per djur/per djurplats enligt typ av gödsel (m³/djur/år, utan regnvatten).

Djur	Flytgödsel	Strögödsel, gödsel från ströbädd	Torrgödsel	Urin
Mjölko (8500kg) ¹	25,5	28,6	15,8	8,7
Kviga	8,5	13,4	6,6	2,9
Diko	19,0	20,4	16,9	1,9
Köttboskap, tjur	12,1	12,9	10,1	1,7
Kokalv 6–12 mån.	7,2	9,7	6,1	1,7
Kokalv < 6 mån.	3,6	6,1	3,1	1,1
Tjurkalv 6–12 mån.	9,5	12,1	8,0	2,1
Tjurkalv < 6 mån.	4,7	7,1	4,0	1,3

¹ För högproducerande boskap rekommenderas större lager än i tabellen.

Djur	Flytgödsel	Strögödsel, gödsel från ströbädd	Torrgödsel	Urin
Slaktsvin ^{2,3}	2,4	3,0	1,0	1,6

Djur	Flytgödsel	Strögödsel, gödsel från ströbädd	Torrgödsel	Urin
Sugga och grisar ⁴	9,3	10,7	2,2	6,8
Sugga och grisar i satellitsvinstall ⁵	12,7	15,5	3,5	10,4
Sinsugga	3,9	4,9	1,6	2,7
Avvand gris ⁶	1,2	1,6	0,6	0,8
Galt (fullvuxen)	4,9	6,1	1,8	3,5

² Per djurplats.

³ Gäller gödsvin med en genomsnittlig slaktvikt på högst 90kg. Om slaktvikten är högre används värden för sinsugga.

⁴ Normalt suggstall. Grisarna med upp till cirka 11 veckors ålder.

⁵ Gäller satellitsvinstall. Gödselmängder per suggplats, när den används för minst åtta grisionsomgångar om året. Grisar beaktas upp till en ålder på cirka fem veckor före avvänjning.

⁶ Grisar i mellanuppförningsstadiet, ålder 5-11 veckor.

Övriga djurslag

Finns inte gödselmängder för annat än fastgödsel där urin suggs upp i ströet.

Minimistorlekar för lagring av gödsel under 12 månader per djur/per djurplats enligt typ av gödsel (m³/djur/år, utan regnvatten).

- Broiler *: 0,015 m³
- Värphöna, broileravelshöna: 0,04 m³
- Kalkon*: 0,06 m³
- Anka, gås*: 0,04 m³
- And*: 0,025 m³
- Får och lamm: 1,3 m³
- Getter och killingar: 1,3 m³
- Lamm och killingar 3–9 mån. **: 1,3 m³
- Lamm och killingar 6–9 mån. **: 0,6 m³
- Häst >150cm: 17,0 m³
- Ponny 120-150cm: 12,0 m³
- Liten ponny <120cm: 8,0 m³
- Mink, iller: 0,25 m³

- Räv, sjubb: 0,5 m³
- Lantraser (nötkreatur)^{***}
 - Mjölkkö: 22,3 m³
 - Diko : 15,9 m³
 - Kvinga: 11,7 m³
 - Tjur: 11,9 m³
 - Kokalv 6–12 mån.: 8,5 m³
 - Tjurkalv 6–12 mån.: 9,4 m³
 - Kalv < 6 mån. < 6kk: 5,3 m³

*Per djurplats.

**Under uppfödning två uppfödningssomgångar om året.

***Öst-, Väst- och Nordfinsk boskap.

Om du redan har en befintlig gödselstad, eller om din ansökan om bygglov har blivit anhängig före 1.4.2015, tillämpas alltså tabellen (**Tabell 6**) i statsrådets förordning om begränsning av utsläpp i vattnen av nitrater från jordbruket (931/2000) när det gäller kraven på volymen för gödselstäder.

Tabell 6. Riktgivande lagringsvolym per djur (djurplats) för gödselplattor samt för urin- och flytgödselbehållare (m³) enligt nitratförordningen (931/2000), när lagringstiden för gödseln/urinen är 12 månader.

Djurslag	Fastgödsel	Urin	Flytgödsel	Fastgödsel + urin som suggs upp i ströbädden
Mjölkkö ³	12,0	8,0	24,0	24,0
Kvinga, diko, kötnöt, avelstjur	9,0	4,0	15,0	15,0
Ungnöt < 6 kk	2,4	1,2	4,0	4,0
Sugga med smågrisar ⁴	3,0	3,5	7,0	8,3
Satellitugga med smågrisar ⁵	4,4	5,2	9,6	12,0
Slaktsvin ^{1*} , avelssvin	0,7	1,0	2,0	2,4
Sinsugga ²	0,8	1,2	2,4	2,4

Djurslag	Fastgödsel	Urin	Flytgödsel	Fastgödsel + urin som suggs upp i ströbädden
Avvand smågris ^{1**}	0,5	0,5	1,0	1,2

¹ Per djurplats och år.

² Berör s.k. suggnavn centralenheter (nav), per djurplats och år.

³ För högavkastande besättningar rekommenderas större lagervolymer än de som anges i tabellen.

⁴ Smågrisarna med till ca 11 veckors ålder (normalt suggstall)

⁵ Gäller satellitsvinstall, gödselmängder per suggplats när grisningarna på suggplatsen är 8 eller flera, smågrisarna beaktas fram till avvänjningsålder (ca 5 veckor).

* Gäller slaktsvin vars genomsnittliga slaktvikt är 90kg. Om slaktvikten är högre används det värde som getts för en sinsugga.

** Smågris i uppfödning, ålder 5-11 veckor

Djurslag	Fastgödsel	Fastgödsel + urin som suggs upp i ströbädden
Häst	-	12,0
Ponny	-	8,0
Får, tacka med lamm, getabock, get med killingar	1,5	1,5
Golvhöna, broilerhöna	0,05	0,05
Burhöna	0,05	0,05
Kalkon ¹	0,03	0,03
Broiler, unghöna ¹	0,015	0,015

Djurslag	Fastgödsel	Fastgödsel + urin som suggs upp i ströbädden
Anka, gås ¹	0,04	0,04
And ¹	0,025	0,025

¹ Per djurplats och år

Stackning:

- om torrsubstansen är minst 30 %, kan gödseln stackas
 - utan lov i fyra veckor i väntan på spridning
 - genom att meddela kommunen minst 14 dagar före stackning (finns blankett)
 - en stack måste finnas minst 100 m från vattendrag, utfall eller hushållsvattensbrunn, och inte heller närmare än 5 m från dike, inte på grundvattenområde och inte heller på åkrar som kan översvämmas
 - ska finnas ett 20 cm:s lager med absorberande material under stacken och ett tätt täcke över (plast eller presenning)
 - i en stack ska finnas gödsel för minst 1 hektar och högst för hela skiftet + gödsel till eventuella angränsande skiften
 - kan lagras i max 1 år efter stackning
 - gödselstacken kan placeras på samma ställe högst vart 3:e år

Användning av stallgödsel:

Gödelspridning:

- Förbjudet från **1.11 t.o.m 31.3** (undantag except. förhållanden och anmälning: 1.12 t.o.m. 31.3)
- **Totalkväve högst 170 kg/ha/kalenderår (organisk gödsel)**
- **Gödsel får inte spridas på snö eller vattendränkt mark**
- **Ingen gödsling alls på 5 m från vattendrag (åtminstone den 3 m breda skyddsremsan)**, nästa 5 m får inte ytgödas med organiskt material, om det inte myllas ner inom 1 dygn
- På områden som lutar 15 % eller mer, får inte **flytande organiskt material** spridas förutom genom nermyllning, **fastgödsel** får spridas om det myllas ner inom 12 timmar (om området som lutar minst 15% är under 0,25 ha → inga begränsningar)
- Runt brunnar och källor varifrån hushållsvatten tas ska lämnas en zon på mellan 30 och 100 m, där ingen organisk gödsel får söpridas
- **Lösligt N på mer än 150 kg/ha**, måste **delas på 2 givor med minst 2 veckor emellan**
- **Stallgödsel eller annat organiskt material, som sprids på ytan** (förutom i växande gröda), **ska brukas ner inom ett dygn**
- **Gödsling 1.9 och senare räknas som höstgödsling**

- Stallgödsel och annat organiskt material får fr.o.m. 1.9 spridas högst 35 kg/ha lösligt N
- Höstråg och höstvetete = 30 kg/ha lösligt N på hösten (fr.o.m. 1.9)
- Ett skifte som ska vara växttäckt över vintern, kan inte ytgödas med organiskt material fr.o.m. 15.9 (endast genom inmyllning)

Tabell 1. Tabellvärden för stallgödsel.

Stallgödselslag	Totalfosfor kg/m ³	Lösliga kvävet kg/m ³	Totalkvävet kg/m ³
Nötkreatur strögödsel	1,0	1,1	4,0
Nötkreatur flytgödsel	0,5	1,7	2,9
Nötkreatur urin	0,1	1,5	2,5
Svin strögödsel	2,8	1,2	4,6
Svin flytgödsel	0,8	2,2	3,4
Svin urin	0,2	1,3	2,0
Får och get strögödsel	1,3	1,0	4,9
Häst strögödsel	0,5	0,4	2,6
Höna strögödsel	5,6	4,2	9,4
Broiler strögödsel	3,6	2,7	8,7

Stallgödselslag	Totalfosfor kg/m³	Lösliga kvävet kg/m³	Totalkvävet kg/m³
Kalkon strögödsel	4,4	3,2	8,0
Räv strögödsel	12,7	1,4	6,5
Mink strögödsel	12,1	0,9	5,2